

The Holy See

UPANJE NE OSRAMOTI

Bula o napovedi rednega svetega leta 2025

FRANČIŠEK,
SLUŽABNIK BOŽJIH SLUŽABNIKOV

Naj upanje napolni srce vsem tistim, ki bodo brali to pismo

[Multimedia]

1. »*Spes non confundit*«, »upanje ne osramoti« (Rim 5,5). V imenu upanja apostol Pavel vliva pogum krščanski skupnosti v Rimu. Upanje je tudi osrednje sporočilo prihodnjega svetega leta, ki ga po starodavnem izročilu papež razglasi vsakih petindvajset let. Mislim na vse *romarje upanja*, ki bodo prišli v Rim, da bi doživeli sveto leto, in na tiste, ki ga bodo, ker ne bodo mogli priti v mesto apostolov Petra in Pavla, obhajali v delnih Cerkvah. Za vsakogar naj bo to čas živega in osebnega srečanja z Gospodom Jezusom, ki je »vrata« odrešenja (prim. Jn 10,7.9); z njim, katerega mora Cerkev v svojem poslanstvu vedno, povsod in vsem oznanjati kot »naše upanje« (1 Tim 1,1).

Vsi upajo. V srcu vsakega človeka živi upanje kot želja in pričakovanje dobrega, kljub temu da ne ve, kaj se bo zgodilo jutri. Nepredvidljivost prihodnosti včasih poraja nasprotujoče si občutke: od zaupanja do strahu, od vedrine do pobitosti, od prepričanosti do dvoma. Pogosto srečamo obupane ljudi, ki dvomijo glede prihodnosti in so črnogledi, kot da jim nič ne more ponuditi sreče. Naj bo sveto leto za vse priložnost poživiti upanje. Božja beseda nam pomaga najti razloge zanj. Pustimo se voditi temu, kar apostol Pavel piše ravno kristjanom v Rimu.

Beseda upanja

2. »Ker smo torej opravičeni iz vere, živimo v miru z Bogom po našem Gospodu Jezusu Kristusu, po katerem se nam je tudi po veri odprl dostop v to milost, v kateri stojimo in se ponašamo z

upanjem na Božjo slavo. [...] Upanje pa ne osramoti, ker je Božja ljubezen izlita v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan» (Rim 5,1-2.5). Sveti Pavel nam ponuja veliko vzpodbud za razmišljanje. Vemo, da Pismo Rimljanom zaznamuje odločilen preobrat v njegovi evangelizacijski dejavnosti. Doslej jo je opravljal na vzhodu cesarstva, zdaj pa ga čaka Rim z vsem tistim, kar predstavlja v očeh sveta. Gre za velik izziv, ki se ga mora lotiti v imenu oznanjevanja evangelija, ki ne more poznati ne ovir ne meja. Rimske Cerkve ni ustanovil Pavel, čuti pa močno željo, da bi čim prej prišel tja, da bi vsem prinesel evangelij Jezusa Kristusa, umrlega in vstalega, kot oznanilo upanja, ki izpolnjuje obljube, vodi v slavo, in ki, utemeljen na ljubezni, ne razočara.

3. Upanje se namreč rodi iz ljubezni in temelji na ljubezni, ki izvira iz Jezusovega srca, prebodenega na križu: »Kajti če smo se po smrti njegovega Sina spravili z Bogom, ko smo bili še sovražniki, bomo veliko bolj rešeni po njegovem življenju, odkar smo prišli do sprave« (Rim 5,10). Njegovo življenje se kaže v našem življenju vere, ki se začne s krstom, se razvija v poslušnosti Božji milosti in zato oživlja upanje, ki ga delovanje Svetega Duha vedno obnavlja in dela neomajnega.

Prav Sveti Duh je tisti, ki s svojo trajno navzočnostjo na poti Cerkve izžareva v vernih luč upanja. Ohranja jo prižgano kot baklo, ki nikoli ne ugasne, zato da bi dajala oporo in moč našemu življenju. Krščansko upanje namreč ne vara in ne razočara, ker je utemeljeno na gotovosti, da nas nič in nihče nikoli ne more ločiti od Božje ljubezni: »Kdo nas bo ločil od Kristusove ljubezni? Mar stiska ali nadloga, preganjanje ali lakota, nagota ali nevarnost ali meč? /.../ Toda v vseh teh preizkušnjah zmagujemo po njem, ki nas je vzljubil. Kajti prepričan sem: ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanost ne prihodnost, ne moči, ne visokost, ne globokost ne kakršna koli druga stvar nas ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni v Kristusu Jezusu, našem Gospodu« (Rim 8,35.7-39). Zato to upanje v težavah ne usahne. Utemeljeno je na veri in se hrani z ljubeznijo ter nam tako omogoča, da hodimo po poti življenja. Sveti Avguštin v zvezi s tem piše: »Kakršen koli je naš način življenja, v nobenem ni mogoče živeti brez teh treh nagnjenj duše: vere, upanja, ljubezni.« [1]

4. Sv. Pavel je zelo realističen. Ve, da življenje sestavljajo trenutki veselja in bolečine, da je tedaj, ko se težave kopičijo in se zdi, da se bo zaradi trpljenja upanje zrušilo, ljubezen na preizkušnji. In vendar piše: »Pa ne samo to, ampak se celo ponašamo s stiskami, saj vemo, da stiska rodi potrpljenje, potrpljenje preizkušnost, preizkušnost upanje« (Rim 5,3-4). Za apostola so stiske in trpljenje značilna stanja tistih, ki oznanjajo evangelij sredi nerazumevanja in preganjanja (prim. 2 Kor 6,3-10). Vendar v takih razmerah skozi temo zagledamo luč. Odkrijemo, da evangelizacijo podpira moč, ki izvira iz Kristusovega križa in vstajenja. To pa vodi k razvoju kreposti, ki je globoko sorodna upanju: *potrpežljivosti*. V svetu, kjer je naglica postala stalnica, smo se navadili, da hočemo vse, in to takoj. Nimamo več časa, da bi se srečali in pogosto se tudi v družinah težko zberemo skupaj in se pogovarjamo v miru. Naglica je pregnala potrpežljivost in ljudem povzročila veliko škode. Zamenjale so jo nepotrpežljivost, živčnost, neutemeljeno nasilje, ki povzročajo nezadovoljstvo in zaprtost.

V obdobju *interneta*, kjer »tukaj in zdaj« izpodrivata prostor in čas, poleg tega potrpežljivost ni dobrodošla. Če bi bili še vedno sposobni z začudenjem gledati stvarstvo, bi lahko razumeli, kako odločilna je potrpežljivost. Čakati na menjavanje letnih časov z njihovimi sadovi; opazovati življenje živali in cikle njihovega razvoja; imeti preproste oči sv. Frančiška, ki je v svoji *Hvalnici stvarstva*, napisani ravno pred 800 leti, na stvarstvo gledal kot na veliko družino ter sonce imenoval »brat« in luno »sestra«. [2] Ponovno odkritje potrpežljivosti je dobrodejno za nas same in za druge. Sv. Pavel se pogosto zateče k potrpežljivosti, da bi poudaril pomembnost vztrajnosti in zaupanja v to, kar nam je Bog obljubil, predvsem pa izpričuje, da je Bog potrpežljiv z nami; On, ki je »Bog potrpežljivosti in tolažbe« (Rim 15,5). Potrpežljivost, ki je tudi sad Svetega Duha, ohranja živo upanje in ga utrjuje kot krepost in način življenja. Zato se naučimo pogosto prositi za milost potrpežljivosti, ki je hčerka upanja in ga hkrati podpira.

Pot upanja

5. To prepletanje upanja in potrpežljivosti jasno pokaže, da je krščansko življenje *pot*, na kateri so potrebni tudi *močni trenutki*, ki hranijo in utrjujejo upanje, tega nenadomestljivega spremljevalca, ki omogoči zagledati cilj: srečanje z Gospodom Jezusom. Všeč mi je razmišljati o tem, da je razglasitev prvega jubileja leta 1300 pripravljala pot milosti, ki jo je poživila ljudska duhovnost. Ne smemo namreč pozabiti različnih oblik, prek katerih se je milost odpuščanja v obilju razlivala na sveto verno Božje ljudstvo. Omenimo na primer veliko »odpuščanje«, ki ga je sveti Celestin V. želel podeliti vsem, ki so se 28. in 29. avgusta 1294 odpravili v baziliko svete Marije iz Collemaggia v Akvili, šest let preden je papež Bonifacij VIII. ustanovil sveto leto. Cerkev je torej že doživljala jubilejno milost usmiljenja. Še prej, leta 1216, je papež Honorij III. sprejel prošnjo sv. Frančiška, ki je prosil za podelitev odpustka tistim, ki bi obiskali Porcijunkulo v prvih dveh dneh avgusta. Enako lahko trdimo za romanje v Santiago de Compostela. Papež Kalist II. je leta 1122 dovolil obhajanje svetega leta v tem svetišču vsakič, ko praznik apostola Jakoba pade na nedeljo. Dobro je, da se ta »razširjen« način praznovanj svetih let nadaljuje, da bi moč Božjega odpuščanja podpirala in spremljala pot skupnosti in posameznikov.

Ni naključje, da *romanje* izraža temeljno prvino vsakega svetoletnega dogodka. Na pot se poda tisti, ki gre iskat smisel življenja. Peš romanje močno spodbuja ponovno odkritje vrednote tišine, napora, bistvenosti. Tudi v prihodnjem letu bodo *romarji upanja* prehodili starodavne in sodobne poti, da bi močnejše doživeli izkušnjo svetega leta. Poleg tega bodo v Rimu običajnim obiskom katakomb in sedmih cerkva dodane še »poti vere«. Potovati iz ene države v drugo, kot bi bile meje presežene, napotiti se iz enega mesta v drugo v kontemplaciji stvarstva in umetniških del, vse to nam bo omogočilo, da nas bodo obogatila različna izkustva in kulture, in da bomo vpili vase lepoto, ki jo uskladi molitev in ki vodi k zahvaljevanju Bogu za njegova čudovita dela. Svetoletne cerkve na teh poteh in v mestu Rimu morejo biti oaze duhovnosti, kjer lahko poživimo pot vere in se odžejamo pri vrelcih upanja, predvsem s pristopanjem k zakramentu sprave, ki je nenadomestljivo izhodišče resnične poti spreobrnjenja. V delnih Cerkvah naj bo na poseben način poskrbljeno za pripravo duhovnikov in vernikov na spoved in dostopnost zakramenta v individualni

obliki.

Posebno povabilo na to romanje želim nameniti vernikom vzhodnih cerkva, zlasti tistim, ki so že v polnem občestvu s Petrovim naslednikom. Ti, ki so zaradi svoje zvestobe Kristusu in Cerkvi veliko trpeli, pogosto do smrti, se morajo čutiti še posebej dobrodošli v Rimu, ki je tudi zanje mati in ki hrani veliko spominov njihove prisotnosti. Katoliška Cerkev, ki jo bogatijo njihove starodavne liturgije, teologija in duhovnost očetov, menihov in teologov, želi simbolno izraziti svojo dobrodošlico njim in njihovim pravoslavnim bratom in sestram prav v času, ko doživljajo romanje kot križev pot, zaradi katerega so pogosto prisiljeni zapustiti deleže, iz katerih izvirajo, svoje svete dežele, iz katerih so zaradi nasilja in negotovosti pregnani v bolj varne države. Zaradi njihovega upanja, da jih Cerkev ljubi, da jih ne bo zapustila, ampak jih bo spremljala povsod, kamor bodo šli, je znamenje svetega leta še močnejše.

6. Sveto leto 2025 je nadaljevanje prejšnjih milostnih dogodkov. Ob zadnjem rednem svetem letu smo prestopili prag dveh tisoč let od rojstva Jezusa Kristusa. Pozneje sem 13. marca leta 2015 napovedal izredno sveto leto z namenom, da bi pokazal in omogočil srečanje z Božjim »Obličjem usmiljenja«, [3] ki je osrednje oznanilo evangelija za vsakega človeka v vseh časih. Sedaj je napočil čas za novo sveto leto, v katerem moremo še bolj odpreti sveta vrata, da bomo ponudili živo doživetje Božje ljubezni, ki v srcu prebuja zanesljivo upanje odrešenja v Kristusu. Istočasno bo to sveto leto usmerjalo pot proti drugi temeljni obletnici za vse kristjane. Leta 2033 bomo namreč obhajali dva tisoč let odrešenja, ki je bilo uresničeno po trpljenju, smrti in vstajenju Gospoda Jezusa. Na ta način je pred nami pot, ki jo zaznamujejo velike etape, v katerih Božja milost hodi pred ljudstvom in ga spremlja na poti goreče vere, dejavne ljubezni in vztrajnega upanja (prim. 1 Tes 1,3).

Podprt s tako dolgim izročilom in v prepričanju, da bo to sveto leto za vso Cerkev lahko močno doživetje milosti in upanja, določam, da se bodo sveta vrata bazilike sv. Petra v Vatikanu odprla 24. decembra leta 2024, s čimer se bo začelo redno sveto leto. Naslednjo nedeljo, 29. decembra 2024, bom odprl sveta vrata svoje stolnice svetega Janeza v Lateranu, ki bo 9. novembra letos obhajala 1700-letnico posvetitve. Potem bodo 1. januarja 2025, na praznik Marije, svete Božje Matere, odprta sveta vrata v papeški baziliki svete Marije Velike. Kočno bodo v nedeljo, 5. januarja 2025, odprta sveta vrata papeške bazilike svetega Pavla zunaj obzidja. Ta zadnja tri sveta vrata bodo zaprta v nedeljo, 28. decembra 2025.

Poleg tega določam, naj v nedeljo, 29. decembra 2024, v vseh stolnicah in konkatedralah krajevni škofje obhajajo sveto evharistijo kot slovesen začetek svetega leta po obredniku, ki bo pripravljen za to priložnost. Za obhajanje v konkatedralni cerkvi lahko škofa nadomesti njegov posebej imenovani delegat. Romanje iz cerkve, ki bo izbrana za zbirno cerkev (lat. *collectio*), proti stolnici, bo znamenje poti upanja, ki obsijana z Božjo besedo združuje vernike. V njej naj se preberejo posamezni odlomki iz tega dokumenta in naj se ljudstvu oznani svetoletni odpustek, ki ga bo mogoče prejeti po predpisih, ki jih vsebuje obrednik za obhajanje svetega leta v delnih Cerkvah.

Med svetim letom, ki se bo v delnih Cerkvah končalo v nedeljo, 28. decembra 2025, je treba poskrbeti, da bo Božje ljudstvo lahko s polnim sodelovanjem sprejelo tako oznanilo upanja Božje milosti, kakor tudi znamenja, ki pričajo o njeni učinkovitosti.

Redno sveto leto se bo končalo z zaprtjem svetih vrat papeške bazilike svetega Petra v Vatikanu 6. januarja 2026, na praznik Gospodovega razglasenja. Naj luč krščanskega upanja doseže vsakega človeka kot sporočilo Božje ljubezni, ki je namenjeno vsem! Naj bo Cerkev zvesta priča tega oznanila na vseh koncih sveta!

Znamenja upanja

7. Poleg tega, da upanje zajemamo iz Božje milosti, smo poklicani, da ga ponovno odkrijemo tudi v *znamenjih časa*, ki nam jih ponuja Gospod. Drugi vatikanski koncil poudarja, da »je Cerkev v vsakem času dolžna preiskovati znamenja časov in jih razlagati v luči evangelija. Tako more potem na vsakemu rodu prilagojen način odgovarjati na večno spraševanje ljudi o smislu človekovega sedanjega in prihodnjega življenja in o njunem medsebojnem odnosu.« [4] Zato je nujno potrebno, da smo pozorni na veliko dobrega v svetu, da se ne bi vdali skušnjavi in bi mislili, da sta nas zlo in nasilje premagala. Znamenja časov skrivajo v sebi hrepenenje človekovega srca, ki potrebuje Božjo odrešitelsko navzočnost, zahtevajo, da jih spremenimo v znamenja upanja.

8. Prvo znamenje upanja naj se spremeni v *mir* za svet, ki je znova pogreznjen v tragedijo *vojne*. Človeštvo, ki je pozabilo drame preteklosti, stoji pred novo in težko preizkušnjo, v kateri se veliko ljudi sooča z brutalnostjo nasilja. Česa ta ljudstva še niso pretrpela? Kako je mogoče, da njihov obupani klic na pomoč ne spodbudi voditeljev narodov, da bi končali prešteviline območne spopade, zavedajoč se posledic, do katerih lahko pride na globalni ravni? Je preveč sanjati, da bi orožje umolknilo in bi prenehalo sejati uničenje in smrt? Sveto leto naj nas spomni, da se bodo tisti, »ki delajo za mir, imenovali Božji otroci« (Mt 5,9). Nujnost miru je naslovljena na vse in od njih zahteva uresničevanje konkretnih načrtov. Naj se ne zgodi, da bi se diplomacija ustavila v prizadevanjih za pogumno in ustvarjalno gradnjo »prostorov« pogajanj za doseg trajnega miru.

9. Gledati v prihodnost z upanjem je enako kot gledati na življenje polni navdušenja, ki ga je treba posredovati. Z žalostjo moramo ugotoviti, da je v mnogih situacijah tega pogleda vedno manj. Prva posledica takega stanja je *izguba želje po posredovanju življenja*. Zaradi divjega ritma življenja, strahov za prihodnost, pomanjkanja gotovosti v delovnem okolju in ustrezne socialne varnosti, zaradi družbenih modelov, ki jih usmerja iskanje dobička namesto skrbi za odnose, smo v različnih državah priče zaskrbljujočemu *padcu rodnosti*. V drugih kontekstih je nasprotno »obtoževanje demografske rasti, ne pa skrajnega in selektivnega porabništva nekaterih, način, da se ne soočamo s problemi«. [5]

Odprtost za življenje prek odgovornega materinstva in očetovstva je načrt, ki ga je Stvarnik zapisal v srca in telesa moških in žensk, poslanstvo, ki ga Gospod zaupa zakoncem in njihovi ljubezni.

Nujno je, da se prizadevanju na področju zakonodaje s strani držav pridruži prepričljiva podpora skupnosti vernikov in celotne družbene skupnosti v vseh njenih sestavnih delih, kajti *želja mladih po rojevanju novih sinov in hčera* kot sadu rodovitnosti njihove ljubezni je prihodnost za vsako družbo in vprašanje upanja: odvisna je od upanja in rojeva upanje.

Krščanska skupnost zato ne more zaostajati za nikomer pri podpori potrebe po *družbeni zavezi za upanje*, ki naj bi bila vključujoča in ne ideološka, in naj bi delala za prihodnost, zaznamovano z nasmehom številnih dečkov in deklic, ki naj bi napolnili sedaj že preveč praznih zibelk v mnogih delih sveta.

Vsi pa v bistvu potrebujejo povrnitev veselja do življenja, saj se človeško bitje, ki je ustvarjeno po Božji podobi in podobnosti (prim. 1 Mz 1,26), ne more zadovoljiti s preživetjem ali životarjenjem, s prilagoditvijo sedanjosti tako, da se pusti zadovoljiti z zgolj materialno resničnostjo. To zapira v individualizem in razjeda upanje ter sproža žalost, ki se ugnezdi v srce in nas naredi jedke in nepotrpežljive.

10. V svetem letu bomo poklicani biti oprijemljivo znamenje upanja za številne brate in sestre, ki živijo v težkih razmerah. Mislim na *zapornike*, ki jim je odvzeta prostost in poleg strogosti zavora vsak dan doživljajo čustveno praznino, omejitve in v nemalo primerih tudi odsotnost spoštovanja. Vladam predlagam, naj v svetem letu sprejmejo pobude, ki vračajo upanje; oblike amnestije ali oprostitve kazni, katerih namen je pomagati ljudem ponovno pridobiti zaupanje vase in v družbo; programe ponovne vključitve v skupnost, ki naj jim odgovarja konkretna zavezanost za spoštovanje zakonov.

Gre za starodaven opomin, ki izhaja iz Božje besede in se z vso svojo modrostno vrednostjo ohranja v prošnji za dejanja prizanesljivosti in osvoboditve, ki dopuščajo nov začetek: »Razglasili boste petdeseto leto za sveto leto in razglasili po deželi osvoboditev vsem njenim prebivalcem. To bo za vas jubilej in vsak se bo vrnil k svoji lastnini, vsak k svoji rodbini« (3 Mz 25,10). Določbe Mojzesove postave ponovi prerok Izaija: »Duh Gospoda Boga je nad menoj, ker me je Gospod mazilil. Poslal me je, da oznamim veselo vest ubogim, da obvežem strte v srcu, da okličem jetnikom prostost, zapornikom osvoboditev, da okličem leto Gospodove milosti« (Iz 61,1-2). Gre za besede, ki jih je Jezus sprejel za svoje na začetku javnega delovanja, ko je razglasil, da se je v njem dopolnilo »leto Gospodove milosti« (prim. Lk 4,18-19). Na vseh koncih sveta naj verniki, zlasti pa pastirji, postanejo razlagalci teh zahtev in naj v en glas pogumno zahtevajo dostojne razmere za tiste, ki so v zaporih, spoštovanje človekovih pravic in predvsem odpravo smrtne kazni, ukrepa, ki je nasproten krščanski veri in ki uničuje vsako upanje na odpuščanje in prenavo. **[6]** Da bi zapornikom ponudili konkretno znamenje bližine, želim sam odpreti sveta vrata v enem od zaporov, da bi bila zanje simbol, ki vabi, naj v prihodnost gledajo z upanjem in prenovljeno zavzetostjo v življenju.

11. Znamenja upanja bodo ponujena *bolnikom*, ki so doma ali v bolnišnicah. Naj njihovo trpljenje

najde olajšanje v bližini ljudi, ki jih obiskujejo, in v naklonjenosti, ki so je deležni. Dela usmiljenja so tudi dela upanja, ki v srcih prebujajo čustva hvaležnosti. Naj hvaležnost doseže vse zdravstvene delavce, ki v pogosto težkih pogojih opravljajo svoje poslanstvo z zavzeto skrbjo za bolne in najbolj krhke.

Naj ne manjka vključujoča pozornost do tistih, ki so se znašli v posebej napornih življenjskih pogojih in doživljajo lastno šibkost, zlasti če so jih prizadele bolezni ali invalidnosti, ki zelo omejujejo njihovo osebno samostojnost. Skrb zanje je hvalnica človeškemu dostojanstvu, pesem upanja, ki zahteva sodelovanje celotne družbe.

12. Znamenja upanja potrebujejo tudi tisti, ki ga sami v sebi predstavljajo: *mladi*. Žal pogosto doživljajo, da se njihove sanje porušijo. Ne smemo jih razočarati: prihodnost temelji na njihovem navdušenju. Lepo jih je videti, kako sprostijo energije, na primer, ko si zavijajo rokave in se prostovoljno lotijo reševanja katastrofalnih razmer ali socialnih stisk. Žalostno pa je videti mlade brez upanja. Vendar, kadar je prihodnost negotova in sanje ne morejo pronikniti vanjo, ko študij ne ponuja priložnosti in pomanjkanje dela ali stalne zaposlitve grozita, da bosta izničila želje, je neizogibno, da je sedanost zaznamovana z malodušjem in dolgočasnostjo. Utvara mamil, nevarnost prestopkov in iskanje minljivega v mladih bolj kot v drugih ustvarjajo zmedo ter prikrivajo lepoto in smisel življenja, zaradi česar zdrsnejo v temačna brezna, kar jih potiska v samouničujoča dejanja. Zato naj bo sveto leto v Cerkvi priložnost za gorečnost v odnosu do njih. S prenovljeno zavzetostjo poskrbimo za mlade, za študente, za zaročence, za mlade rodove! Bližina mladim, veselju in upanju Cerkve in sveta!

13. Znamenj upanja ne bo smelo manjkati tudi za *migrante*, ki zapuščajo svoje dežele v iskanju boljšega življenja zase in za svoje družine. Naj predsodki in zaprtost ne izničijo njihovih pričakovanj. Sprejem, ki široko razprostre roke za slehernega v skladu z njegovim dostojanstvom, naj spremlja odgovornost, da nikomur ne bomo odrekli pravice do gradnje boljše prihodnosti. Številnim *pregnancem*, *beguncem in pribežnikom*, ki jih zapleteno mednarodno dogajanje sili v beg, da bi se izognili vojnem, nasilju in diskriminacijam, naj bosta zagotovljena varnost in dostop do dela in izobraževanja, ki sta nujni sredstvi za njihovo vključevanje v nov družbeni okvir.

Krščanska skupnost naj bo vedno pripravljena braniti pravice najšibkejših. Naj velikodušno na stežaj odpre vrata sprejemanju, da nikoli nihče ne bo ostal brez upanja na boljše življenje. V srcih naj odmeva Gospodova beseda iz prilike o poslednji sodbi: »Tujec sem bil in ste me sprejeli«, kajti »karkoli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (Mt 25,35.40).

14. Znamenj upanja si zaslužijo *ostareli*, ki pogosto doživljajo osamljenost in občutek, da so zapuščeni. Krščanska skupnost in civilna družba, ki sta skupaj poklicani delati za povezovanje med generacijami, morata ceniti zaklad, ki ga predstavljajo, njihove življenjske izkušnje, modrost, katere nosilci so, in prispevek, ki ga lahko ponudijo.

Posebno misel namenjam *dedkom in babicam*, ki posredujejo vero in življenjsko modrost mlajšim rodovom. Naj jih podpira hvaležnost otrok in ljubezen vnukov, ki v njih najdejo svoje korenine, razumevanje in spodbudo.

15. Z bolečino v srcu prosim upanja za milijarde *ubogih*, ki jim pogosto primanjkuje najnujnejše za življenje. Spričo vedno novih procesov, ki drug za drugim vodijo k uboštvi, preži na nas nevarnost, da se na to navadimo in se s tem sprijaznimo. Od tako dramatičnih razmer, na katere sedaj naletimo povsod, ne samo na določenih območjih sveta, ne moremo odvrčati pogleda. Vsak dan srečujemo revne ali obubožane ljudi, včasih so to lahko naši sosede. Pogosto nimajo stanovanja ne hrane, ki bi zadoščala za tisti dan. Trpijo zaradi izključenosti in brezbriznosti mnogih.

Pohujšljivo je, da je na svetu, v katerem je ogromno naravnih virov, ki so v veliki meri namenjeni oboroževanju, revnih »velika večina planeta, več milijard ljudi. Ti so danes predmet političnih in gospodarskih razprav, vendar se zdi, da so njihove težave kot nekakšen dodatek, skoraj kot obvezno dodatno ali obrobno vprašanje, če se jih nima za čisto postransko škodo. Ko gre za konkretne ukrepe, namreč pogosto ostanejo na zadnjem mestu.« [7] Ne pozabimo: ubogi so skoraj vedno žrtve, ne krivci.

Pozivi k upanju

16. Kot odmev starodavnih besed prerokov nas sveto leto spominja, da *dobrine zemlje* niso namenjene peščici privilegiranih, ampak vsem. Nujno je, da bogati postanejo velikodušni in prepoznajo oblička svojih bratov v stiski. Posebej mislim na tiste, ki jim primanjkuje vode in hrane: lakota je pohujšanje, globoka rana na telesu človeštva, ki od nas zahteva, da si izprašamo vest. Ponavljam poziv, da »z denarjem, ki gre za orožje in druge vojaške stroške, ustanovimo svetovni sklad za dokončno resnično odpravo lakote in za razvoj najrevnejših držav, da se njihovi prebivalci ne bi zatekali k nasilnim ali dvomljivim rešitvam in ne bi bili prisiljeni zapuščati svojih držav, temveč bi se trudili za človeka vredno življenje«. [8]

Ob svetem letu želim iz globine srca izreči še eno povabilo, namenjeno narodom, ki živijo v blagostanju, in sicer da bi prepoznali težo mnogih sprejetih izbir in se odločili, da *odpišejo dolgove* državam, ki jih nikoli ne bi mogle poravnati. Prej kot za velikodušnost gre za vprašanje pravičnosti, ki ga je danes še zaostрила nova oblika neenakosti, ki smo se je začeli zavedati: »Predvsem med Severom in Jugom v resnici ostaja 'ekološki dolg', povezan s komercialnimi nesorazmerji. To ima posledice na ekološkem področju, pa tudi v pretirani uporabi naravnih virov, kar so v preteklosti počele nekatere države.« [9] Kot uči Sveto pismo, zemlja pripada Bogu, mi vsi pa na njej prebivamo kot »tujci in priseljenci« (3 Mz 25,23). Če hočemo v resnici v svetu pripraviti pot miru, si prizadevajmo za odpravo starih vzrokov za krivice, odpis krivičnih in nepoplačljivih dolgov, nasitimo lačne.

17. Naslednje sveto leto sovpada z za vse kristjane zelo pomembno obletnico. Minilo bo *1700 let od obhajanja prvega vesoljnega ali ekumenskega cerkvenega zbora, nicejskega koncila*. Spomniti

velja, da so se pastirji že od apostolskih časov ob različnih priložnostih srečevali na koncilih z namenom, da bi obravnavali teme, ki so bile povezane z naukom in disciplinarnimi vprašanji. V prvih stoletjih krščanstva se je zvrstila cela vrsta sinod tako na krščanskem Vzhodu kot na Zahodu, kar kaže, kako pomembna je bila zaščita edinosti Božjega ljudstva in zvestoba oznanjevanju evangelija. Sveto leto bo lahko pomembna priložnost, da konkretiziramo sinodalnost, ki jo krščanska skupnost danes prepoznava kot vedno bolj potreben izraz za to, da bi na vedno boljši način odgovarjala na nujnost evangelizacije: vsi krščeni, vsak s svojo karizmo in službo, so soodgovorni za to, da bodo mnogovrstna znamenja upanja pričala o navzočnosti Boga v svetu.

Naloga nicejskega koncila je bila obvarovati edinstvo, ki jo je resno ogrožalo zanikanje božanstva Jezusa Kristusa in njegove enakosti z Očetom. Navzočih je bilo približno tristo škofov, ki so bili sklicani na pobudo cesarja Konstantina in so se 20. maja 325 zbrali v cesarski palači. Po različnih razpravah so se vsi po milosti Duha prepoznali v veroizpovedi, ki jo še danes izpovedujemo pri nedeljskem obhajanju evharistije. Koncilski očetje so hoteli to veroizpoved začeti tako, da so prvič uporabili izraz »verujemo«, [10] v znamenje, da so v tem »verujemo« vse Cerkve združene v občestvu in da vsi kristjani izpovedujejo isto vero.

Nicejski koncil je mejnik v zgodovini Cerkve. Njegova obletnica vabi kristjane, naj se združijo v hvalnici in zahvaljevanju Sveti Trojici in zlasti Jezusu Kristusu, Božjemu Sinu, ki je »enega bistva z Očetom«, [11] ki nam je razodel to skrivnost ljubezni. Vendar pa nicejski koncil predstavlja tudi povabilo vsem Cerkvam in cerkvenim skupnostim, naj nadaljujejo pot vidne edinosti, naj se ne naveličajo iskati primerne oblike za poln odgovor na Jezusovo molitev: » /.../ da bi bili vsi eno, kakor si ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bi bili tudi oni v naju, da bo svet veroval, da si me ti poslal« (Jn 17,21).

Na nicejskem koncilu so razpravljali tudi o datumu praznovanja velike noči. Glede tega še danes obstajajo različna stališča, ki preprečujejo, da bi kristjani obhajali temeljni dogodek vere na isti dan. Po previdnostnih okoliščinah se bo to zgodilo ravno leta 2025. Naj bo to povabilo za vse kristjane Vzhoda in Zahoda, da naredimo odločilen korak k edinosti glede skupnega datuma praznovanja velike noči. Mnogi ne vedo več za spore, ki so v preteklosti obstajali glede tega vprašanja, zato ne razumejo, kako morejo glede njega obstajati delitve, zato je prav, da spomnimo nanje.

Zasidrani v upanju

18. Upanje skupaj z vero in ljubeznijo oblikuje triptih »Božjih kreposti«, ki izražajo bistvo krščanskega življenja (prim. 1 Kor 13,13; 1 Tes 1,3). V njihovi neločljivi dinamiki je upanje tisto, ki tako rekoč daje usmeritev, kaže smer in cilj bivanja vernika. Zato nas apostol Pavel vabi: »Veselite se v upanju, potrpite v stiski, vztrajajte v molitvi« (Rim 12,12). Da, biti moramo »polni upanja« (prim. Rim 15,13), da bomo verodostojno in na privlačen način izpričevali vero in ljubezen, ki ju

nosimo v srcu; da bo vera vesela, ljubezen navdušena; da bo vsak sposoben podariti vsaj nasmeh, dejanje prijateljstva, bratski pogled, iskreno poslušanje, zastonjsko uslugo, vedoč, da v Jezusovem Duhu lahko to postane rodovitno seme upanja za tistega, ki ga prejme. Kakšen pa je temelj našega upanja? Da bi to razumeli, je dobro, da se ustavimo pri razlogih našega upanja (prim. 1 Pt 3,15).

19. »Verujem v *večno življenje*.« [12] Tako izpoveduje naša vera in v teh besedah najde krščansko upanje svoj temelj. Upanje je namreč »Božja krepost, s katero hrepenimo po /.../ večnem življenju kot svoji sreči«. [13] Drugi vatikanski koncil pravi: »Če manjka Božji temelj in upanje na večno življenje, je človekovo dostojanstvo kar najhuje ranjeno, kakor to danes mnogokrat ugotavljamo, in brez rešitve ostanejo uganke življenja in smrti, krivde in trpljenja, tako da se ljudje neredko pogrezajo v obup.« [14] V moči upanja, v katerem smo bili odrešeni, in ob pogledu na čas, ki mineva, smo prepričani, da zgodovina človeštva in zgodovina slehernega izmed nas nista usmerjeni k slepi pegi ali temnemu breznu, ampak k srečanju z Gospodom v slavi. Živimo torej v pričakovanju njegovega ponovnega prihoda in v upanju, da bomo večno živeli z njim. In v tem duhu sprejemamo ganljiv klic prvih kristjanov, s katerim se končuje Sveto pismo: »Pridi, Gospod Jezus!« (Raz 22,20).

20. Umrli in vstali Jezus je srce naše vere. Ko sv. Pavel izrazi to vsebino samo v nekaj besedah, uporabi samo štiri glagole, s katerimi nam posreduje »jedro« našega upanja: »Izročil sem vam namreč predvsem to, kar sem tudi prejel: Kristus je umrl za naše grehe, kakor je v Pismih, bil je pokopan in tretji dan je vstal, kakor je v Pismih. Prikazal se je Kefu, nato dvanajsterim« (1 Kor 15,3-5). *Kristus je umrl, bil je pokopan, vstal je, prikazal se je.* Za nas je prestal dramo smrti. Očetova ljubezen ga je obudila v moči Duha in ob tem njegovo človeškost naredila za prveno večnosti našega odrešenja. Krščansko upanje je ravno v tem: pred smrtjo, kjer se zdi, da je vsega konec, prejmemo gotovost, da se po zaslugi Kristusa, po zaslugi njegove milosti, ki nam je bila posredovana pri krstu, »življenje spremeni, ne pa uniči« [15] za vedno. Pri krstu smo namreč pokopani skupaj s Kristusom, v njem prejmemo dar novega življenja, ki podre zid smrti in iz nje naredi prehod v večnost.

In če spričo *smrti*, boleče ločitve, ki nas prisili, da prekinemo odnose z najbolj ljubljene, ni dopustna nobena retorika, nam bo sveto leto ponudilo priložnost, da z brezmejno hvaležnostjo ponovno odkrijemo dar tistega novega življenja, ki smo ga prejeli pri krstu in ki lahko spremeni dramo življenja. V svetem letu je pomembno ponovno premisliti, kako so to skrivnost razumeli verniki vse od prvih stoletij. Kristjani so na primer dolgo časa gradili krstni bazen v obliki osmerokotnika, in še danes lahko občudujemo veliko antičnih krstilnic, ki ohranjajo to obliko, kot v Rimu pri Svetem Janezu v Lateranu. To nakazuje, da se v krstnem studencu začenja osmi dan, dan vstajenja, dan, ki gre onstran običajnega ritma, ki ga zaznamuje menjavanje tednov, in tako cikel časa odpira razsežnosti večnosti, življenju, ki traja brez konca. To je cilj, h kateremu smo usmerjeni na našem zemeljskem potovanju (prim. Rim 6,22).

Najbolj prepričljivo pričevanje tega upanja nam ponujajo *mučenci*, ki so se, trdni v veri v vstalega Kristusa, znali odpovedati življenju tukaj spodaj zato, da ne bi izdali svojega Gospoda. Vidimo jih v vseh obdobjih, v naših dneh pa so kot spoznavalci življenja, ki ne pozna konca, morda številnejši kot kdaj koli prej. Da bo naše upanje postalo rodovitno, moramo ohranjati njihovo pričevanje.

Ti mučenci, ki pripadajo različnim krščanskim izročilom, so tudi semena edinosti, izražajo ekumenizem krvi. Moja živa želja je, da bi ob svetem letu obhajali ekumensko slavlje in tako pokazali na bogastvo pričevanja teh mučencev.

21. Kaj bo torej z nami po smrti? Onstran praga tega življenja nas z Jezusom čaka večno življenje, ki je v polnem občestvu z Bogom, v zrenju in udeleženiosti pri njegovi neskončni ljubezni. Tisto, kar sedaj živimo v upanju, bomo tedaj videli v resničnosti. V zvezi s tem je sv. Avguštin zapisal: »Kadar bom z vsem svojim bitjem priklenjen nate, ne bo zame nikjer bolečine ne truda in moje življenje bo živo, do vrha napolnjeno s teboj.« [16] Kaj bo torej značilno za to polnost občestva? Da bomo srečni. *Sreča* je poklicanost človeškega bitja, cilj, ki zadeva vse.

Kaj pa je sreča? Kakšno srečo pričakujemo in si jo želimo? Ne minljive veselosti, bežnega zadovoljstva, ki, ko je enkrat doseženo, terja še in vedno več v spirali pohlepa, v kateri človeška duša ni nikoli sita, ampak vedno bolj prazna. Potrebujemo srečo, ki je dokončno izpolnjena v tem, kar nas uresniči, v ljubezni, tako da lahko že sedaj rečemo: »Ljubljen sem, torej obstajam; in bom večno obstajal v ljubezni, ki ne razočara in od katere me nič in nihče ne bo mogel nikoli ločiti.« Spomnimo se še besed apostola: »Kajti prepričan sem, da nas ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanost ne prihodnost, ne moči, ne visokost, ne globokost, ne kakršna koli druga stvar ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni v Jezusu Kristusu, našem Gospodu« (Rim 8,38-39).

22. Druga resničnost, povezana z večnim življenjem, je *Božja sodba*, tako ob koncu našega zemeljskega bivanja kot ob koncu časov. Umetnost jo je pogosto skušala predstaviti – pomislimo na Michelangelovo mojstrovino v Sikstinski kapeli – s sprejemanjem teološkega pojmovanja časa in s posredovanjem občutka bojazni tistemu, ki jo je opazoval. Če je prav, da se zavestno in z veliko resnostjo pripravljamo na trenutek, ki povzame celotno bivanje, je istočasno potrebno, da to vedno storimo v razsežnosti upanja, Božje kreposti, ki podpira življenje in omogoča, da ne zapademo v strah. Sodba Boga, ki je ljubezen (prim. 1 Jn 4,8.16), bo lahko temeljila samo na ljubezni, še posebej na tem, kolikor smo jo ali pa je nismo uresničevali v odnosu do najbolj potrebnih, v katerih je navzoč Kristus, Sodnik (prim. Mt 25,31-46). Gre torej za sodbo, ki je drugačna od sodb ljudi in od zemeljskih sodišč. Razumeti jo moramo kot odnos resnice z Bogom-ljubeznijo in s seboj znotraj nedoumljive skrivnosti Božjega usmiljenja. Sveto pismo v zvezi s tem pravi: »S takim ravnanjem si svoje ljudstvo poučil, da mora pravični biti prijatelj ljudi. Svojim otrokom vlijaš veliko upanje, ker daješ po grehu čas za spreobrnjenje /.../ in da bi pričakovali tvoje usmiljenje, kadar smo sojeni« (Mdr 12,19.22). Benedikt XVI. je zapisal: »V trenutku sodbe izkusimo in sprejmemo to premoč njegove ljubezni nad zlom v svetu in v nas. Bolečina ljubezni bo

naša rešitev in naše veselje.« [17]

Sodba se torej nanaša na odrešenje, v katerega upamo in nam ga je Jezus pridobil s svojo smrtjo in vstajenjem. Zato je usmerjena k uresničenju dokončnega srečanja z Njim. In ker v takem kontekstu ne moremo misliti, da bi storjeno zlo lahko ostalo skrito, mora biti *očiščeno*, da bi nam bil omogočen dokončen prehod v Božjo ljubezen. V tem smislu je razumljivo, zakaj moramo moliti za tiste, ki so končali zemeljsko pot; zakaj je potrebna solidarnost v molitveni priprošnji, ki najde svojo učinkovitost v občestvu svetih, v skupni vezi, ki nas združuje v Kristusu, prvorojencu stvarstva. Tako je odpustek svetega leta v moči molitve na poseben način namenjen tistim, ki so živeli pred nami, da bi dosegli polnost usmiljenja.

23. *Odpustek* nam namreč omogoči, da odkrijemo, kako brezmejno je Božje usmiljenje. Ni naključje, da je bil v preteklosti izraz »usmiljenje« zamenljiv z izrazom »odpustek« ravno zaradi tega, ker hoče izraziti polnost Božjega odpuščanja.

Zakrament pokore nam zagotavlja, da Bog izbriše naše grehe. S svojo tolažilno spodbudo se vračajo besede psalma: »On odpušča vso tvojo krivdo, ozdravlja vse tvoje bolezni, iz jame rešuje tvoje življenje, krona te z dobroto in usmiljenjem. /.../ Usmiljen in milostljiv je Gospod, počasen v jezi in bogat z dobroto. /.../ Z nami ne ravna po naših grehih, ne vrača nam po naših krivdah. Kakor je kakor je nebo visoko nad zemljo, tako silna je njegova dobrota nad tistimi, ki se ga bojijo. Kakor je vzhod oddaljen od zahoda, odriva od nas naše pregrehe« (Ps 103,3-4.8.10-12). Zakramentalna sprava ni samo lepa duhovna priložnost, ampak predstavlja odločilen, bistven in nepogrešljiv korak na poti vere vsakega posameznika. V njej dovolimo Gospodu, da uniči naše grehe, da ozdravi naše srce, da nas dvigne in nas objame, da lahko spoznamo njegovo milo in sočutno obličje. Ni namreč boljšega načina spoznanja Boga kot dopustiti spravo z njim (prim. 2 Kor 5,20) in okusiti njegovo odpuščanje. Ne odpovejmo se torej spovedi, ampak ponovno odkrijmo lepoto zakramenta ozdravljenja in veselja, lepoto odpuščanja grehov!

Iz osebne izkušnje pa vemo, da greh »pušča sledi«, povzroča posledice. Ne samo zunanje – posledice storjenega zla, ampak tudi notranje, ker ima »vsak greh, tudi mali, za posledico nezdravo navezanost na stvari, navezanost, od katere se je potrebno očistiti bodisi na tem svetu bodisi po smrti, v stanju, ki ga imenujemo vice«. [18] V naši človeškosti, ki je slabotna in ki jo privlači zlo, ostajajo torej »usedline greha«. Odstranili jih bodo »odpustki«, vedno po Kristusovi zaslugi, ki je, kot je zapisal sv. Pavel VI., »naš odpustek«. [19] Apostolska penitencierija bo poskrbela za objavo pogojev, po katerih bo uresničevanje svetoletnih odpustkov mogoče in učinkovito.

Takšna polna izkušnja odpuščanja ne more ne odpreti srca in uma za *odpuščanje*. Odpuščanje ne spremeni preteklosti, ne more spremeniti tega, kar se je že zgodilo; vendar pa odpuščanje lahko omogoči, da spremenimo prihodnost in da živimo drugače, brez zamer, mržnje in maščevanja. Prihodnost, ki jo osvetli odpuščanje, nam omogoči, da preteklost beremo z drugačnimi, bolj

vedrimi očmi, čeprav še vedno skelečimi zaradi solz.

Ob zadnjem izrednem svetem letu sem postavil *misijonarje usmiljenja*, ki nadaljujejo z opravljanjem pomembnega poslanstva. Naj tudi med bližajočim se svetim letom opravljajo svojo službo: vračajo upanje in odpuščajo vsakokrat, ko se bo grešnik obrnil nanje z odprtim srcem in skesanim duhom. Naj bodo še naprej orodje sprave in naj nam pomagajo gledati na prihodnost z upanjem v srcu; upanjem, ki izhaja iz Očetovega usmiljenja. Želim si, da bodo škofje znali uporabiti njihovo dragoceno službo in jih pošiljali zlasti tja, kjer je upanje postavljeno na trdo preizkušnjo, v zapore, v bolnišnice in na kraje, kjer teptajo dostojanstvo osebe, v najbolj težke razmere in v najbolj uničena okolja, da ne bo nihče prikrajšan za možnost prejeti Božje odpuščanje in tolažbo.

24. Najvišja priča upanja je *Božja Mati*. V njej vidimo, kako upanje ni lahkomišeln optimizem, ampak dar milosti znotraj resničnosti življenja. Kot vsaka mama je vsakič, ko je pogledala Sina, pomislila na njegovo prihodnost, in gotovo so ji ostale v srce vtisnjene besede, ki ji jih je Simeon namenil v templju: »Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, ki se mu nasprotuje – pa tudi tvojo dušo bo presunil meč –, da se razodenejo misli mnogih src« (Lk 2,34-35). Ob vznožju križa je, ko je gledala nedolžnega Jezusa trpeti in umirati, ponavljala svoj »da« kljub strahotni bolečini, ne da bi izgubila upanje in zaupanje v Gospoda. Na ta način je za nas sodelovala pri izpolnitvi tega, kar je rekel njen Sin, ko je napovedal, da »mora Sin človekov veliko pretrpeti, biti zavržen od starešin, vélikih duhovnikov in pismoukov, biti umorjen in po treh dneh vstati« (Mr 8,31), in je v mukah te bolečine, darovane iz ljubezni, postala naša Mati, Mati upanja. Ni naključje, da ljudska pobožnost še naprej kliče sveto Devico *Morska zvezda*, kar je zgovorno ime za gotovo upanje, da nam v viharjih dogodkih življenja Božja Mati prihaja na pomoč, nas podpira in nas vabi, naj zaupamo in še naprej upamo.

V zvezi s tem rad spomnim, da se svetišče Naše Gospe Gvadalupske v Ciudad de México pripravlja na obhajanje 500. obletnice prvega Marijinega prikazovanja, ki bo potekalo leta 2031. Po mlademu Juanu Diegu je Božja Mati poslala revolucionarno sporočilo upanja, ki ga tudi danes ponavlja vsem romarjem in vernikom: »Mar nisem tukaj jaz, ki sem tvoja mati?« [20] Podobno sporočilo je vtisnjeno v srca vernikov v številnih marijanskih svetiščih, raztresenih po svetu, ki so cilj številnih romarjev, ki Božji Materi zaupajo skrbi, bolečine in pričakovanja. V tem svetem letu naj bodo svetišča sveti kraji sprejemanja in privilegirani prostori za rojevanje upanja. Romarje, ki bodo prišli v Rim, vabim, naj se v molitvi ustavijo v marijanskih svetiščih mesta, da bodo počastili Devico Marijo in prosili za njeno varstvo. Poln sem zaupanja, da bodo vsi, posebno pa tisti, ki trpijo in so v stiski, lahko izkusili bližino najbolj ljubeče mame, ki nikoli ne zapusti svojih otrok, nje, ki je za sveto Božje ljudstvo »znamenje trdnega upanja in tolažbe«. [21]

25. Na poti proti svetemu letu se vračamo k Svetemu pismu in čutimo, da so nam namenjene besede: »Da bi po dveh nepreklicnih dejanjih, v katerih se Bog ne more zlagati, mi imeli močno tolažbo, ko smo se zatekli k njemu in se oklenili danega upanja. To upanje imamo kakor *sidro*

duše, zanesljivo in trdno, ki sega v notranjost, za zagrinjalo, kamor je kot predhodnik za nas vstopil Jezus« (Heb 6,18-20). To je močno povabilo, naj nikoli ne izgubimo upanja, ki nam je bilo dano, naj se ga tesno oprimemo in najdemo zatočišče v Bogu.

Podoba sidra je prepričljiva za razumevanje trdnosti in varnosti, ki ju imamo sredi razburkanih voda življenja, če se zaupamo Gospodu Jezusu. Nevihte ne bodo mogle nikoli zmagati, ker smo zasidrani v upanje milosti, ki nam ob premagovanju greha, strahu in smrti lahko da življenje v Kristusu. To upanje, ki je veliko večje od vsakdanjih zadovoljstev in izboljšav življenjskih pogojev, nas prepelje onstran preizkušenj in nas spodbuja, naj hodimo, ne da bi izgubili izpred oči veličino cilja, h kateremu smo poklicani, nebesa.

Bližnji jubilej bo torej sveto leto, za katerega bo značilno upanje, ki ne zaide, Božje upanje. Naj nam tudi pomaga ponovno najti potrebno zaupanje, tako v Cerkvi kot v družbi, v medosebnih odnosih, v mednarodnih odnosih, v krepitvi dostojanstva vsakega človeka in v spoštovanju stvarstva. Naj bo pričevanje vernikov v svetu kvas pristnega upanja, oznanilo novega neba in nove zemlje (prim. 2 Pt 3,13), kjer bomo živeli v pravičnosti in slogi med ljudstvi in stremeli k izpolnitvi Gospodove obljube.

Že sedaj se pustimo pritegniti upanju in dovolimo, da po nas postane nalezljivo za tiste, ki si ga želijo. Naj jim naše življenje govori: »Upaj v Gospoda, bodi pogumen, tvoje srce naj se okrepi, upaj v Gospoda« (Ps 27,14). Naj moč upanja napolni našo sedanost v zaupnem pričakovanju drugega prihoda Gospoda Jezusa Kristusa, ki mu gre hvala in slava sedaj in v prihodnjih vekih.

V Rimu, pri Svetem Janezu v Lateranu, 9. maja, na praznik vnebohoda našega Gospoda Jezusa Kristusa, v letu 2024, dvanajstem letu pontifikata.

Papež Francišek

Seznam kratic

DS – Denzinger, H. – Schönmetzer, A., *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Herder: Freiburg in Breisgau, 1991.

GS – Drugi vatikanski koncil. Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu *Gaudium et spes* (7. december 1965).

KKC – Katekizem Katoliške Cerkve

LG – Dugi vatikanski koncil. Dogmatična konstitucija o Cerkvi *Lumen gentium* (21. november 1964)

[1] Avguštin. *Sermones* 198 augm., 2.

[2] Prim. *Fontes Franciscani*, št. 263,6.10.

[3] Prim. Frančišek. *Misericordiae vultus* (11. april 2015), 1–3 [slovenski prevod: Usmiljeno obličje. CD NS 23].

[4] GS 4.

[5] Papež Frančišek. *Laudato si* (24. maj 2015), 50 [slovenski prevod: Hvaljen moj Gospod. CD 149].

[6] Prim. KKC 2267.

[7] Papež Frančišek. *Laudato si'* prim. 49.

[8] Papež Frančišek. *Fratelli tutti* (3. oktober 2020), 262 [slovenski prevod: Vsi smo bratje. CD 165].

[9] Papež Frančišek. *Laudato si'*, 51.

[10] Nicejska veroizpoved. DS, 125 [slovenski prevod: Vera Cerkve, 155].

[11] Prav tam.

[12] *Apostolska veroizpoved*, DS, 30 [slovenski prevod: Vera Cerkve, št. 911].

[13] KKC 1817.

[14] GS 21.

[15] *Rimski misal*. Hvalospev pri maši za umrle, 1.

[16] Avguštin. *Izpovedi*, X, 28.

[17] Benedikt XVI. *Spe salvi* (30. november 2007), 47 [slovenski prevod: Rešeni v upanju. CD 118].

[18] KKC 1472.

[19] Pavel VI. Apostolsko pismo *Apostolorum limina* (23. maj 1974), II.

[20] *Nican Mopohua*, 119 .

[21] LG 68.